

DAVČNA OBRAVNAVA DOHODKOV IZVEDENCEV IN TOLMAČEV, KI SODELUJEJO V SODNIH POSTOPKIH

Pojasnilo DURS, št. 4230-336/2007-1, 2. 6. 2008

Zavezanec prosi za stališče oziroma odgovor, kako se z vidika davka na dodano vrednost obravnavajo nagrade in povračila stroškov sodnim izvedencem, ki te storitve opravljajo na zahtevo sodišča v sodnih postopkih, hkrati pa istovrstne storitve opravljajo kot samostojni podjetniki posamezniki oziroma v okviru druge registrirane dejavnosti. Podobna vprašanja so bila razširjena še na dohodninsko obravnavo in na sodne cenilce in sodne tolmače, zato smo za pojasnilo zaprosili Ministrstvo za finance. Sporno pri obdavčitvi teh dohodkov oziroma storitev je bilo vprašanje, ali so storitve sodnih izvedencev oziroma cenilcev in tolmačev opravljene v odvisnem ali neodvisnem razmerju.

Stališče Ministrstva za finance je, da se tako z vidika Zakona o dohodnini – ZDoh-2 (Uradni list RS št. 117/06 in 10/08) kot tudi Zakona o davku na dodano vrednost – ZDDV-1 (Uradni list RS št. 117/06 in 52/07) šteje, da je delo oziroma storitev sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev opravljena v neodvisnem razmerju.

1. Ureditev v ZDoh-2

Ministrstvo za finance nam je v dopisu št. 429-265/2007, z dne 28. 1. 2008, najprej posredovalo odgovor v zvezi z obdavčitvijo dohodkov izvedencev in tolmačev po zakonu o dohodnini, ki ga povzemamo v nadaljevanju.

ZDoh-2 v 2. točki tretjega odstavka 35. člena določa, da se za odvisno pogodbeno razmerje šteje razmerje, ki glede nadzora in navodil v zvezi z opravljanjem dela ali storitev, načina opravljanja dela ali storitev, plačila za opravljeno delo ali storitev, zagotavljanja sredstev in pogojev za opravljanje dela ali storitev in drugih pravic ter odgovornosti fizične osebe in delodajalca, kaže na odvisno pogodbeno razmerje med delodajalcem in fizično osebo.

Predpisi, s katerimi je urejeno področje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev (Zakon o sodiščih, Pravilnik o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih, Pravilnik o sodnih tolmačih) vsebujejo številna pravila, ki urejajo to področje, vendar pa ta izvirajo predvsem iz potrebe po formaliziranosti ter drugih specifičnosti sodnega postopka (npr. obstoj pravil glede stroškov postopka) ne pa iz potrebe po usmerjanju in nadzoru nad izvedenčevim delom, kot dveh ključnih značilnosti odvisnega razmerja.

Upošteva določbe omenjenih predpisov ter značilnosti izvedenskega dela v praksi, Ministrstvo za finance v dopisu ugotavlja, da pri izvedenskem delu za sodišče oziroma upravni organ, niso v pretežni meri izpolnjeni pogoji, ki bi nakazovali na obstoj odvisnega pogodbenega razmerja skladno z 2. točko tretjega odstavka 35. člena ZDoh-2. Izvedenec delo opravi s svojimi sredstvi (oziroma ga ne opravi s sredstvi naročnika), sam si časovno organizira delo (omejen je le z rokom za izdelavo izvedenskega izvida in mnenja), pri svojem delu ni vezan na navodila naročnika itd.

Glede na navedeno Ministrstvo za finance meni, da gre pri podaji izvida in mnenja (oziroma pri tolmačenju in prevajanju) za delo oziroma storitev, ki ni opravljena v odvisnem pogodbenem razmerju.

Posledično je pri vprašanju dohodninske obravnave dohodkov sodnih izvedencev potrebno razlikovati med tremi situacijami:

1. sodni izvedenec občasno opravi izvedensko delo za sodišče, hkrati pa ne opravlja istovrstne neodvisne samostojne dejavnosti:

- dohodek je obravnavan kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja skladno s tretjim odstavkom 38. člena ZDoh-2.

2. sodni izvedenec občasno opravi izvedensko delo za sodišče, hkrati pa opravlja istovrstno neodvisno samostojno dejavnost:

- dohodek je obravnavan kot dohodek iz opravljanja dejavnosti skladno s 46. členom ZDoh-2.

3. sodni izvedenec kontinuirano opravlja izvedenska dela za sodišče:

- dohodek je obravnavan kot dohodek iz opravljanja dejavnosti skladno s 46. členom ZDoh-2 (pred tem mora tak sodni izvedenec ustrezno prijaviti dejavnost).

2. Ureditev v ZDDV-1

Ministrstvo za finance nam je z dopisom št. 429-265/2007, z dne 16. 5. 2008 posredovalo še odgovor v zvezi z obdavčitvijo storitev sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev po ZDDV-1, po katerem gre pri podaji izvida in mnenja (oziroma pri tolmačenju in prevajanju) za delo oziroma storitev, ki ni opravljena v odvisnem pogodbenem razmerju.

V primerih, ko sodni izvedenci, cenilci in tolmači opravljajo enakovrstne storitve hkrati za sodišče in kot samostojni podjetniki posamezniki, Ministrstvo za finance v dopisu navaja, da se četrti odstavek 5. člena ZDDV-1 v razmerju do sodišča ne more uporabiti. Po tej določbi, se zaposlene in druge osebe, ki jih na delodajalca vežejo pogodba o zaposlitvi ali kakršnekoli druge pravne vezi, ki glede nadzora in navodil v zvezi z delom, načina opravljanja dela, plačila za opravljeno delo in drugih odgovornosti delodajalca kažejo na odvisno razmerje med delodajalcem in delojemalcem, ne more šteti kot osebe, ki opravljajo neodvisno ekonomsko dejavnost.

Za te primere se tako uporabi prvi odstavek 5. člena ZDDV-1, po katerem je davčni zavezanec *vsaka oseba*, ki kjerkoli neodvisno opravlja katerokoli ekonomsko dejavnost, ne glede na namen ali rezultat opravljanja te dejavnosti.

To pa pomeni, da sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači ko v sodnih oziroma upravnih postopkih opravljajo te storitve na zahtevo sodišča, opravljajo neodvisno ekonomsko dejavnost iz drugega odstavka 5. člena ZDDV-1.